

Wat Tom Waes doet met Nederland

GESCHIEDENIS In vergelijking met *Het verhaal van Nederland* is *Het verhaal van Vlaanderen*, nu op de Nederlandse tv, een aaneenschakeling van grappen en grollen, schrijft Lotte Jensen. Topentertainment, maar je vergeet daardoor kritisch te kijken.

Lotte Jensen
Hoogleraar
Nederlandse
literatuur- en
cultuurgeschiedenis
aan de Radboud
Universiteit
Nijmegen. Columnist
bij *de lage landen*.

'Bon. Geschiedenis. Ik weet niet hoe dat dat bij u zit, maar voor mij is dat iets waar dat ik af en toe iets over lees en vooral waar dat ik vroeger over op school heb geleerd.' Dat zijn de eerste woorden die Tom Waes als presentator van *Het verhaal van Vlaanderen* uitsprekt. Het klinkt familiair, gezellig en vooral niet te ingewikkeld.

Sinds vorige week is de serie ook op de Nederlandse tv te zien en het is een regelrechte hit: de eerste aflevering trok 1,7 miljoen kijkers. De reacties zijn uitgesproken positief: De wervende en lichtvoetige presentatiestijl van Waes valt in de smaak bij het Nederlandse publiek.

Die gemoedelijke toon is ook misleidend, want de geschiedenis van Vlaanderen is buitengewoon complex. Geert Buelens merkte terecht op dat de reeks onvermijdelijk bijdraagt aan Vlaamse natievorming en dat het de Nederlandse kijker niet snel zal opvallen. Als Waes in de eerste aflevering een uitstapje maakt naar het Waalse

plaatsje Spy, waar resten van de neanderthaler zijn gevonden, lijkt het alsof hij naar een exotisch land reist waar ze een andere taal spreken en vreemde gewoontes hebben. Je zou haast vergeten dat Vlaanderen een onderdeel van België is en dat de geschiedenis niet ophoudt bij de taalgrens.

'Het gaat effekes nie zo goe'

De Vlaamse en Nederlandse versies lijken in dat opzicht trouwens op elkaar: de makers gieten de geschiedenis in een regionaal en nationaal kader en dragen zo, bewust of onbewust, bij aan een wij-gevoel. In de eerste aflevering van de Nederlandse reeks wordt het prototypische Nederland neergezet zoals zich dat vanaf 5000 voor Christus ontwikkelde: een samenleving van boeren die de natuur naar hun hand wisten te zetten. Zij brachten een nieuwe mentaliteit, werkten hard en leverden een strijd tussen land en water. De boeren als oervaders van het huidige Neder-

land: de stemmers van de BoerBurger-Beweging (BBB) knikten vast instemmend bij die voorstelling van het vaderlandse verleden.

Tussen de Vlaamse en de Nederlandse versie bestaat ook een groot verschil: de rol van de presentator. De Nederlandse acteur Daan Schuurmans en Waes zijn beiden bevlogen vertellers, maar hun betrokkenheid en taalgebruik zijn totaal anders. Schuurmans is een toeschouwer, die mooi en indringend vertelt. Waes neemt zelf deel aan de geschiedenis en maakt voortdurend grappen. De

geschiedenis moet wel luchtig blijven, hoor je hem denken.

Op zeker moment bevinden we ons op de Belgische steppen waar twee Neanderthalers over de bevroren grond kruipen. Waes rilt van de kou en roept: 'Koud hier in de prehistorie, man!' Vijf minuten later wanen we ons in een Vlaams café. Waes merkt op dat hij in dat onherbergzame landschap wel een gin-tonic kan gebruiken. 'Maar ja,' voegt hij toe, 'dan heb je wel gin en tonic nodig en dat hadden ze toen nog niet.' Het frappantst is nog de openingsscène in aflevering 2: de Romeinse soldaat Titus ligt kermend op de grond en Waes merkt droogjes op: 'Het gaat effekes nie zo goe met hem.' Vervolgens draait hij de speer nog wat dieper in de soldaat die het uitschreeuwt van de pijn.

'Godverdomme!'

Het is vooral een kwestie van smaak naar wiens presentatiestijl de voorkeur uitgaat. Grappen en grollen, laat staan een vloek, zullen we van Schuurmans niet snel horen. Maar het roept ook de vraag op hoe ver je mag gaan bij publieksgeschiedenis: het heeft gevolgen voor je beeld van het verleden.

Drie Vlaamse historici van de Universiteit Antwerpen schreven dat *Het verhaal van Vlaanderen* wel wat meer humor kon gebruiken en kon leren van Britse voorbeelden. Maar in vergelijking met de Nederlandse (en Deense) versie is de Vlaamse een heuse cabaretshow. Het erg laagdrempelige taalgebruik ('Het zal de Vlamingen worst wezen!', 'Top hè!', 'Godverdomme!') maakt dat je geschiedenis vooral als bron van ongecompliceerd vermaak ervaart. Door de voortdurende herhaling van 'wij' en 'bij ons' krijgt de geschiedenis van Vlaanderen een uniek karakter.

Toegegeven: ik liet me helemaal inpakken door Waes en keek voor het eerst in mijn leven gebiologeerd naar de neanderthaler, het 'betere hakenwerk' tijdens de Guldensporenslag en de 'beul van Brussel' (in de woorden van Waes: 'Echt een vrolijke Frans!'). Dit is topamusement.

Maar ik vergat daardoor kritisch te kijken. Ik dacht werkelijk even dat Vlaanderen een zelfstandig land is met een voorgeschiedenis die geheel losgezongen is van de buurlanden. Dat krijg je ervan als je gin-tonic schenkt in de prehistorie.

Toegegeven: ik liet me helemaal inpakken door Tom Waes en keek voor het eerst in mijn leven gebiologeerd naar de neanderthaler

Tom Waes; grappen en grollen. © vrt

Daan Schuurmans: mooi en indringend. © ntr

post!

Maaïke De Vreese (1)

Dalilla Hermans is bestuurslid van het Brugse kunstencentrum KAAP, was seizoenstander in het Brugse Concertgebouw, zit in de begeleidingsgroep van de nieuwe museumsite BRUSK, is meter van het Bomboclat-festival in Zeebrugge en was een van de initiatiefnemers van WeerWoord, een nieuw platform in Brugge, voor jong comedy- en performancetalent. Ze is taalvaardig en geniet enige bekendheid via haar boeken en haar cursieffjes in *De Standaard*. Als zo iemand ingaat op de vacature voor een trajectcoördinator van Brugge

2030 Europese Culturele Hoofdstad, dan kan ik me voorstellen dat de jury haar de beste kandidaat vond. Dat Vlaams Belang en Maaïke De Vreese (N-VA) zo iets vreemd vinden, is veelzeggend (*DS 8 april*). Gewoon voortdoen, Dalilla, en zoals het ook in het Jan Breydelstadion zo mooi aangegeven staat: *bluvn goan*.

Eric Van Hove Brugge

Maaïke De Vreese (2)

Het (toekomstige) N-VA-kopstuk in West-Vlaanderen Maaïke De Vreese geeft een imposant staaltje victimblaming weg. De

haatberichten en bedreigingen van Vlaams Belang aan het adres van Dalilla Hermans zijn haar eigen schuld omdat ze 'extreem polariseert en enorm gefocust is op huidskleur'. Om haar argument kracht bij te zetten meldt ze dat haar beste vriendin Rwandese is. Waar hebben we dat nog gehoord? 'Ik ben geen racist, mijn beste vriend is een Marokkaan.' Wie zich het slachtoffer voelt van racisme heeft er zelf om gevraagd. De N-VA staat voor een inclusieve samenleving, zegt De Vreese. Zo lang gekleurde mensen maar niet te veel polariseren en focussen op huidskleur.

Johan Depoortere voormalig VRT-journalist

Maaïke De Vreese (3)

De Vreese zou Hermans niet hebben aangesteld als coördinator van Brugge Culturele Hoofdstad 2030, wegens 'extreem polariserend en enorm gefocust op huidskleur'. De Vreese polariseert uiteraard zelf. Ik ben voorlopig ook niet onder de indruk van Hermans, ik heb nog geen inhoudelijke speerpunten voor Brugge 2030 gehoord van haar, maar De Vreese speelt op de persoon. Ze wil niet 'op dezelfde manier aan politiek' doen als Vlaams Belang, maar hanteert exact dezelfde taal.

Tijs Synaeve Brugge